

A mellékelt kézzelírott levelet Kürti Béla találta Elek László csendőr hagyatékában, s másolatát eljuttatta hozzánk.

A csendőrség ezt úgy látszik, minden csendőrnek kiküldte, hogy Preszly Lóránd könyvéhez adatokat gyűjtsön. A levélben Preszly Lóránd: *A m. kir. csendőrség története 1881-1918 c.* könyvre utal (a számból egy számjegyet kihagyott véletlenül a levél írója), amelyhez a begyűjtött adatok kiegészítésül szolgáltak volna, dokumentálva az 1881-1918 időszakban a csendőrök által véghezvitt hőstetteket, cselekedeteket. De a adatokból végülis egy új könyv született, *A csendőrség úttörői* címmel.

Köszönetünket fejezzük ki Kürti Bélának, hogy ezt az érdekes, egyedülálló dokumentumot az utókor számára átmentette, és velünk megosztotta.

Elek László csendőr hagyatékából. Kürti Béla gyűjtése.

404. szám

gh. 1924.

Fárgy. t. m. kir. csendőrség története 1881-1918 című műkiegészítése. -

Nyiregyháza, 1924. évi április hó 4-én

Elek László ny. áll.
főtisztviselő -

Kürti Béla

A kerületi parancsnokság folyó hó 15-én kelt 686/sgt. 1924. számú parancsmásolatát tudomásvételre megküldöm és felhívom, hogy a benti parancsban személyet, illetve azon alosztályokat érintő adatokat, amelyek a kérdéses időben szolgált folyó hó 20-ig becsatorlaga a gárdasági hivatalnak közvetlenül küldje be. -

Másolat: 16. kir. debreczeni csendőr kerületi parancsnokság. 686. szám. Sgt. 1924. Fárgy. t. m. kir. csendőrség története, 1881-1918 című műkiegészítése. Debreczen, 1924. évi március hó 14-én. bc 1922 évi április hó 12-én kelt 345/k. 1922 számú parancsral telj. tartalmú másolatban leadott 264/c. számú rendelete szerint Pressly László őrnagy 1920 évi november havában megjelent, t. m. kir. csendőrség története 1881-1918. című műve nek kiegészítése és befejezése, a csendőrség világháború alatti szereplése, s a forradalom alatti helyzetének feldolgozása tervére volt véve akként, hogy a mű nemcsak az intézmény, hanem egyes tagjainak megörökösítésére érdemes ténykedéseit is ismertetnie volna. -

Az érel igen jelentős fontosságára tekintettel annak idején hivatott parancs alatt állt lett rendelkezve, hogy az összes parancsnokságok és a világ háború kezdetétől a forradalmak befejezéséig vagy ameddig szolgálatban álltak, ugyisint a csendőrség kötelékében állott többi összes egységnek is ism. foglalják mindazt, amit az intézmény helyzetéről annak tagjai és a csendőr bajtársak, s a magasló ténykedéseiről tudnak. Hősi, vagy mátyrhálált halt bajtársak emlékének különös figyelemmel kíván a mű áldozni. Kívánatos, hogy a háború alatt különféle kitüntetésben részesült, tisztek, nemkülömben érdemkeresztet és vitésségi érmet nyert legénység, a cselekmény rövid leírása mellett az adományozást tartalmazó Rendeleti közlöny számát is keltet is közöljék. -

Intézkedés történt oly irányban is hogy az átmeneti viszonyban és nyugállományban levő bajtársak is megfelelően kiértesítsenek általában a teljes körű felvilágosítás - mat intézményünk jól felfogott.

16
kében is a munkára felhívni kell, mert mindannyiokra nézve nagy veszteség lenne, ha egyenlő kegyelem, szeretet, vagy egyéb okok miatt a különböző műhiányos mérések...

Ezen intézkedések között csak igen kevés számban érkezték be az elrendelt jelentések, így hogy a csendőrség történetének kiegészítése adatai hiánya miatt szünetel. -

Ezen okból a m. kir. csendőrség felügyelője, múlt hó 29-én kelt 382/cf. 1924 számú rendeletével az összes parancsnokoknak, mint a csendőrség kötelekében állott többi összes egyéneknek kötelezővé tette is annak az alábbiak szerint ide csendőrség feltejesztését rendelem el. -

A csendőrség világ háború alatti helyzete, szerepe továbbá az egyes parancsnokságok és az egyes egyének teljesítményei mindenképpen méltóak arra, hogy az össze foglaló műben megörökösíttessenek. De nem csak ezen dicső korszak feldolgozására van szükség, hanem történelmi és magasabb szempontból nélkülözhetetlen, hogy a csendőrségnek forradalmak alatti helyzete és szerepe tárgyilagos megvilágításban megörökösíttessék. Itt mindjárt hangsúlyozni kívánom, hogy az utóbbi nem akar egy újabb igazolási eljárás lenni, tehát e tekintetben a jelentéseknek teljesen tárgyilagosoknak és személy kielészésktől menteseknek kell lenniük. -

Az összefoglaló jelentések megszerkesztésére nézve nagy vonásokban az alábbi iránjelvet tartandók szem előtt. -

I.
Belterületi anyag. Felosztva:

- a/ történelmi
- b/ statisztikai és
- c/ személy adatokra

Ezen anyagra nézve az 1914. évi július hó 28-tól kezdődőleg minden vármegyei csendőr parancsnokság, továbbá a tiszti parancsnokságok szolgáltatják az anyagot. -

al. a/ Itt tekinthetően is összes függően időrendi sorrendben és folytatólagosan: a mint t. i. az események kivették egymástól valóban a parancsnokság működése minden olyan momentumra kiterjedkedően, amely történelmi szempontból értékes és megörökösíttetésre érdemes. Ugyanek pl. a háború alatti tevéremtett különleges helyre események...

irányu tevékenységek közbiztonsági állapot, fegyver
műviszonyok, új feladatok és hivatás: mehek éle,
a rendőrség állítottatott! felmenült nehézségek 1. pl.
elvezésművészek révén, tábori rendőrök pótlására és
örök megerősítésére, csapat állítások és népfelke-
lők beosztása, továbbképzés és kiegészítés szűnőtelenség!
aloztatályok szaporítása, megerősítése, egyéb változát-
sok, új intézkedések részletezése stb. Ezen anyag
felolvasása megkönyvelik, ha az összefoglaló jelenté-
sek körülbelül olyan tartalommal állítottatnak össze,
amiként a csendőrségi összkönyvekben a történeti a-
datok az egyes évekétől ismertetőv lettek. Széles
tapasztalatok és értékes megfigyelések szintén,
fejezetben sorolavandók fel. -

ad. b. / b) statisztikai rész kiterjed a közbisz-
tonsági viszonyok és tevékenység állomány kie-
gészítés, igazi állapotaik felülvizsgálata, nyugdíjaskönyvek
számlák viszonyok, állomány változások körül-
belül ellátása 1. pl. felsőbbített szolgálók
felszaporodása, belső: irodai / tevékenységi a-
datokra stb.

ad. c. / Himnuszok személyi szereplés változá-
sok 1. pl. / vármegyei par. / felszólása, tevékeny-
sége, felülvizsgálata elismerések méltatása. -

II
Kasztéri szereplés E. pedig.

a. / városi belső szolgálat és
b. / tábori csendőrszolgálat 1. Kasztéri had-
táp és megállított területen. -

ad. a. és b. / Ezen szolgálók ideje alatti teljesít-
mények, különös érdemek, hűv eslekmények
részletes ismertetése a tapasztalatok és meg-
figyelések felszólása mellett. Felülvizsgálásban se-
szűntek érdemei külön-külön lesz tárgyalando.
A legfelsőbb elhatározások stb. kelte és rendelkezés
1. R. K. / esetről-esetre felülvizsgálendo. -

b) vármegyei gazdasági hivatalok intézked-
jének az iránt, hogy az időközben nyugállományba
hívezett, vagy a területünktől megvált bajtársak
is lehetőleg beküldjék személyi adataikat.

Topkép helységi felvételek, várorajzok, statisti-
kai kimutatások stb. a mű értékek emelését
szolgálják

III
Forradalom:

az össze omlás idejétől a forradalmak bukásáig
a csendőrséget érintő események, közbiztonsági visz-

nyok levelezés, általában helyes foglaltatás össze-
minden subiectivitas mellezendő -

Ugy a parancsnokságok, mint egyesek a bekövetelt
jelentéseiket a vármegyei esendő parancsnoksághoz ter-
jesszék elő, úgy hogy a vármegyei parancsnokságok
az alá rendelt alosztályaktól, valamint alárendelt
jeiktől beérkezett jelentéseket össze gyűjtve, folgó évi
április hó 30-ig ide előterjesztessék. -

A vármegyei parancsnokságok, illetve gárdasági
hivatalok intézkedjenek aziránt is, hogy jelenleg mi-
közbeni területén szolgáló aromban 1914 évi július hó
28-tól a világháború és a forradalmak alatt a
völgy brassói, kolozsvári, pozsonyi, kassai esendő kerü-
letek területén szolgált összes tényleges illetve
nyugállományú tiszték és legénység az illető kerü-
letekre vonatkozó jelentéseket a vármegyei parancs-
nokság illetve gárdasági hivatalokhoz folgó évi
április hó 30-ig behűldjék, ezen jelentéseket kerü-
letenként össze gyűjtve a vármegyei parancs-
nokság és gárdasági hivatalok ide terjeszék elő. -
Az alárendelt őrsökkel szemben a vármegyei parancs-
nokságok intézkedjenek. - Tartsák ezredes kerületi parancs-
nok. -

Jolonyi János
gárda hű főnök

404. szám.
gh. 1924

Tárgy: Esendőség története. -

Helyszíne: 1924 évi április hó 4-én.

II. szám

A kerületi parancsnokság múlt hó 28-án kelt pót-
parancs másolatát Ludomás ítélet végett megküldöm az-
zal miszerint az ott megnevezett kerületeket érintő
adatok az érdekelt kerületeknek küldjék be. -

Másolab: M. kir. debreczeni esendő kerületi parancs-
nokság 686. szám. sgt. 1924. Esendőség története. Vala-
mennyi vármegyei esendő parancsnokságnak és a
Fgh. nak. Debreczen, 1924 évi március hó 28-án. Folgó hó
4-én kelt hasonló számú parancsom kopcián meghagyta
hogy jelenleg állományában szolgáló, de 1914 évi július hó
28-tól a világháború és a forradalmak alatt a budape-
sti, pécsi, kővári, szombathelyi, pécsi, szegedi és mis-
kolci kerületeknél szolgált összes tényleges tiszték
és legénységet utasítsa, hogy a fentebb hivatkozott
parancsom értelmében az illető kerületre vonatkozó je-
lentéseiket megszerkesztve, folgó évi április hó 30-ig az
illető kerületekhez közvetlen terjeszék elő. - Tartsák
ezredes kerületi parancsnok. -

Jolonyi János
gárda hű főnök